

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudkyň JUDr. Naděždy Řehákové a Mgr. Ing. Silvie Svobodové v právní věci

žalobkyně **Z. Š.**
bytem XXX

proti
žalovanému: **Česká advokátní komora**
sídlem Národní tř. 16, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 16. 7. 2024, č. j. 10.04-000025/24-0003 a ze dne 18. 7. 2024 č. j. 10.04-000026/24-0002

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů v řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

- 1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala přezkoumání v záhlaví uvedených rozhodnutí žalované. Prvním žalobou napadeným rozhodnutím bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

ze dne 3. 6. 2024, o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (ZA) k zastoupení v řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti proti rozsudku Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 10. 4. 2024 č. j. 7 As 194/2023-41, doručené žalované dne 18. 6. 2024 (žádost I.) tak, že se žalobkyni advokát k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c ZA neurčuje (napadené rozhodnutí I.). Druhým žalobou napadeným rozhodnutím bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně z téhož dne (3. 6. 2024), o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c ZA k zastoupení v řízení před Ústavním soudem (ÚS) o ústavní stížnosti proti rozsudku NSS ze dne 10. 4. 2024 č. j. 7 As 195/2023-44, doručené žalované dne 18. 6. 2024 (žádost II.) tak, že se žalobkyni advokát k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c ZA neurčuje (napadené rozhodnutí II.).

2. Z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí I. vyplynulo, že žalobkyně v žádosti I. neuvedla jména alespoň oslovených advokátů, kteří ji odmítli poskytnout požadovanou právní službu, tím neosvědčila nemožnost zajištění si právní služby jinak, tj. na smluvním základě dle § 18 odst. 2 ZA, přičemž je v dispozici žalobkyně/žadatelky, které advokáty a jakým způsobem osloví. Žalovaná konstatovala, že vede seznam advokátů, v němž je možno advokáty vyhledat dle předem zvolených kritérií. Pokud nejméně dva oslovení advokáti nepřevzou právní zastoupení, je nutno tuto skutečnost doložit žalované dle § 18c odst. 3 citovaného zákona, co žalobkyně neučinila. K tomu žalovaná poukázala na judikaturu Městského soudu v Praze a NSS. Žalobkyni jsou přitom velmi dobře známy podmínky určování advokátů komorou, neboť je jednou z nejčastějších žadatelů, setrvale však odmítá tyto podmínky respektovat. Odkaz žalobkyně na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2023 č. j. 10 A 109/2022-40, bod 47, a čestné prohlášení žalobkyně v tamní věci žalovaná odmítla s tím, že se toto čestné prohlášení týká jiné právní věci. Žalobkyně je povinna oslovení alespoň advokátů prokázat objektivně, byť neformálně, např. zamítavou odpovědí či nereagováním na e-mailovou konverzaci s žádostí o právní službu, jak vyplývá z bodu 47. tohoto rozsudku.
3. Z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí II. vyplynulo, že žalobkyně uvedla datum 11. 4. 2024 jako den doručení posledního rozhodnutí soudu. K tomu žalovaná poukázala na § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu (zákon o ÚS) s tím, že v poslední den dvouměsíční lhůty pro podání ústavní stížnosti byl den 11. 6. 2024. Komora ale obdržela žádost II. Až dne 18. 6. 2024, tj. 7 dnů po uplynutí dané lhůty. Jedná se o lhůtu propadnou, kterou nelze prodloužit ani prominout. Žalobkyně/žadatelka přitom žalované neoznámila, že by si sama podala ústavní stížnost. Lhůta tak byla zachována. K odkazu žalobkyně na rozsudek NSS ze dne 17. 5. 2023 č. j. 9 As 122/2022-36, žalovaná uvedla, že se jedná o věc skutkově odlišné a konstatovala, že žádost není včasná dle § 18 odst. 2 ZA. Dále žalovaná konstatovala, že žalobkyně v žádosti neuvedla jména dvou oslovených advokátů a argumentovala obdobně jako v žalobou napadeném rozhodnutí I. Uzavřela, že žalobkyně nesplnila podmínky dle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 ZA, s nimiž zákon o advokacii spojuje vznik práva na určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu, proto nebylo žádosti II. vyhověno.

II. Žaloba

4. Žalobkyně v žalobě ze dne 17. 9. 2024, ve znění doplnění ze dne 10. 10. 2024, tvrdila, že dne 3. 6. 2024 zaslala žalované vyplněný formulář s žádostmi I. a II. K oběma žádostem přiložila dokument, v něm shodně uvedla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli nezbytnou požadovanou právní službu. K žalobou napadenému rozhodnutí II. poukázala na Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

rozhodnutí žalované ze dne 30. 8. 2023, č. j. 10.01-000405/23-002, jímž jí byl určen advokát k poskytnutí právní služby za úplatu (podání ústavní stížnosti), byť ve formulářové žádosti neuvedla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právní službu ve věci poskytnout. Nejednalo se o ojedinělý případ určení advokáta ve věci ústavní stížnosti bez uvedení jmen dvou advokátů, kteří by právní službu žalobkyni odmítli poskytnou ve formulářové žádosti. Uvedla, že žalovaná zcela ignorovala změnu formulářů v návaznosti na nález Ústavního soudu sp. zn. PL. ÚS 44/21 ze dne 24. 1. 2023, a s ním spojenou novelu zákona o advokacii.

5. K žalobou napadenému rozhodnutí I. dále namítala, že žalovaná uvedla nesprávné datum doručení žádosti I., neboť je z evidence „sledování zásilky“ zřejmé, že byla dne 3. 6. 2024 odeslána a dne 4. 6. 2024 byla dodána do Depa Brno, tím byla doručena žalované. Žalobkyně podala obě žádosti ve stejný den. Žalovaná ale argumentuje datem doručení žádosti pouze u napadeného rozhodnutí II.
6. Obě žalobou napadená rozhodnutí jsou dle žalobkyně vnitřně rozporná ve vztahu k posuzované včasnosti žádostí a nemají tudíž oporu v rozsudku NSS ze dne 17. 5. 2023 č. j. 9 As 122/2022-36. Obě žádosti byly žalované prokazatelně doručeny dne 4. 6. 2024, tedy 7 dnů před uplynutím lhůty pro podání ústavní stížnosti. Žalované nepřisluší tento rozsudek jakkoli zpochybňovat či jej ignorovat. Skutečnost podání ústavní stížnosti lze zjistit nahlédnutím na internetové stránky Ústavního soudu. Žalobkyně namítala, že formulář žádosti za úplatu platný od 1. 1. 2024 údaj o podání ústavní stížnosti neobsahuje, byť byl vydán v důsledku novely zákona o advokacii s účinností od tohoto data. Žalobkyni nelze klást k tíži, že se novela zákona o advokacii neprojevila v § 18 odst. 2 ZA, kdy toto ustanovení nadále obsahuje pouze právo na určení advokáta k poskytnutí právní porady podle § 18e a právní služby podle § 18c, tj. bezplatné právní služby.
7. Jelikož žalovaná soulad zákona o advokacii s nálezem Ústavního soudu sp. zn. PL.ÚS 14/21 v rozhodnutích vůbec nezmiňuje navrhla žalobkyně, aby soud zvážil, zda není novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 protiústavní ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy a nehodlá proto předložit tuto otázku k posouzení Ústavnímu soudu.
8. Dle žalobkyně tak žalovaná zatížila řízení vadami (mimo jiné i nepřezkoumatelností), které způsobují nezákonnost jejích rozhodnutí, zejména ve spojení s absencí zdůvodnění odlišného postupu za analogických okolností, který není v souladu s ústavním pořádkem, jak vyjádřil Ústavní soud, např. v nálezu ze dne 17. 8. 2018 sp. zn. II.ÚS 387/18, a z nálezu citovala.
9. Podle obsahu žaloby žalobkyně žádala, aby soud žalobou napadená rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované.

10. V písemném vyjádření k žalobě žalovaná poukázala na novou právní úpravu určování advokátů po zásahu Ústavního soudu do textu ZA nálezem ve věci sp. zn. PL. ÚS 44/21 s tím, že podle § 55a odst. 1 ZA se ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád) neuplatňuje. Proto nebyla žalobkyně/žadatelka již poučována o aktuálních podmínkách určování advokátů, neboť tohoto poučení se jí již dříve dostalo sdělením žalované ze dne 6. 2. 2024, č. j. 10.32-000052/24-0002, ve vztahu k rozhodnutí žalované ve věci sp. zn. 10.01-000080/24, resp. č. j. 10.01-000080/24-0005, ze dne 26. 2. 2024. K tomu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

doplnila, že i toto její rozhodnutí bylo napadeno správní žalobou vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 33/2024.

11. Žalovaná konstatovala, že stejně (za využití institutu poučení) postupovala i v době, kdy nebyl přístup správního soudu a kasačního soudu po uvedeném nálezu ÚS zcela konzistentní (mezi vyhlášením nálezu a účinnosti novely ZA). Ohledně žalobkyně jde např. o poučení ze dne 18. 10. 2023 ve věci vedené žalovanou pod č. j. 10.01-000502/23-002. Jakkoli § 55a ZA platil i v té době (a platí dosud), musela ale komora na nález ÚS reagovat. Stejně tak poučila žalobkyni i po účinnosti novely zákona o advokacii, která uvedený nález zohlednila. Žalobkyně tak věděla, co žalovaná pro vyřízení žádosti o určení advokáta žádala, a přesto postupovala stále stejně stereotypně, bez ohledu na změnu právní úpravy institutu určování advokátů s účinností od 1. 1. 2024 a bez ohledu na poučení, kterých se jí dostalo.
12. Ve vztahu k napadenému rozhodnutí I. žalovaná konstatovala, že o žádosti I. rozhodla podle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 ZA, neboť žalobkyně neprokázala, že by jí poptávanou právní službu odmítli poskytnout alespoň dva jí oslovení advokáti. Dále žalovaná citovala z usnesení ÚS ze dne 15. 8. 2024 ve věci sp. zn. I. ÚS 1694/24, který pro nenaplnění procesních podmínek řízení o ústavní stížnosti v neveřejném zasedání žalobkyni podanou ústavní stížnost odmítl. Dle žalované tak žalobkyni poptávaný předmět právní služby odpadl a její správní žaloba se stává akademickým sporem, protože i při vyhovění soudem by žalovaná musela řízení o žádosti zastavit. Je tak na žalobkyni, zda v tomto rozsahu na své správní žalobě trvá.
13. Ve vztahu k napadenému rozhodnutí II. žalovaná uvedla, že žádosti II. žalobkyni nebylo vyhověno podle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 ZA, neboť žalobkyně neprokázala, že by jí poptávanou právní službu odmítli poskytnout alespoň dva její oslovení advokáti. Současně ale i proto, že žádost II. nebyla včasná. Žalobkyně totiž tvrdila, že jí byl rozsudek NSS ve věci sp. zn. 7 As 195/2023 doručen dne 11. 4. 2024, ovšem žádost žalované doručila až dne 18. 6. 2024. Dle žalované není zřejmé, zda žalobkyně sama napadla ústavní stížností rozsudek NSS ve věci sp. zn. 7 As 195/2023. Proto vychází ze stavu, že se tak nestalo. Žalovaná nemůže předložit důkaz opaku - že řízení před Ústavním soudem proběhlo. Doplnila, že termín zákonodárce „včas“ je právní normou relativně neurčitou, neznamena to ale, že posouzení včasnosti je na „arbitrárním posouzení“ žalované, jak žalobkyně obvykle tvrdí. Správní soud k této normě vybudoval postupně rozsáhlou judikaturu a tu žalovaná respektovala. Každá žádost žadatele o určení advokáta musí být podrobena posouzením (správní úvaze) stran splnění zákonných podmínek dle § 18 a § 18c zákona o advokacii. Každou žádost je třeba posoudit individuálně vzhledem k jejímu obsahu a konkrétním okolnostem věci. Žalobkyně v žádosti II. netvrdila ani zvláštní okolnosti pro její přednostní vyřízení, ani skutečnost, že podala ústavní stížnost, sama uvedla, že jí poslední rozhodnutí soudu (dovolacího) bylo doručeno dne 11. 4. 2024. Žádost o určení advokáta doručila žalované dne 18. 6. 2024, tj. celých 7 dní po uplynutí lhůty k podání ústavní stížnosti. K datu sepisu vyjádření k žalobě neměla žalovaná informace, že by sama žalobkyně rozsudek NSS č. j. 7 As 195/2023-44 napadla ústavní stížností, pokud by se tak stalo, sdělí tuto skutečnost soudu.
14. Žalovaná konstatovala, že ani v jedné ze dvou žádostí nebylo žalobkyni tvrzeno, že by ústavní stížnost podala sama. K tomu žalovaná poukázala na obsah spisového materiálu, ze kterého lze seznat, že ve věci završené žalobou napadeným rozhodnutím I. se na žalovanou obrátil Ústavní soud s dotazem na výsledek řízení o žádosti I. Rozsudek NSS ve věci sp. zn. 7 As 194/2023 tedy žalobkyně napadla svou ústavní stížností, o které již bylo rozhodnuto Ústavním soudem usnesením ze dne 15. 8. 2024 ve věci sp. zn. I. ÚS 6094/24. Ústavní stížnost Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

však žalobkyně doručila Ústavnímu soudu již dne 12. 6. 2024, tj. dříve, než podala u žalované (než jí doručila) žádost I.

15. K oběma žalobou napadeným rozhodnutím žalovaná dále uvedla, že obě žádosti podala žalobkyně na jaře 2024, tedy již za účinnosti zákona 349/2023 Sb., který se týká i novely zákona o advokacii (část 18 články XXX a XXXI), účinný ode dne 1. 1. 2024. Tato novela mimo jiné přinesla nové znění § 23 odst. 5, které je nutno vztáhnout k § 18 odst. 3 ZA, z obou ustanovení citovala. Poukázala na rozhodovací praxi správních soudů v mezidobí (od účinnosti nálezu ÚS sp. zn. PL. ÚS 44/21 do přijetí novely), kdy musela hledat nové přístupy k posuzování žádostí obdobných žadatelů. Tedy v době, kdy neexistovala pozitivní právní úprava institutu určování advokáta za úplatu. Definitivní zlom nastal až novou pozitivní právní úpravou novelou zákona o advokacii s účinností od 1. 1. 2024. Od tohoto data musí žalovaná konat a rozhodovat výhradně tak, jak stran žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby stanovuje aktuálně platné a účinné znění této právní normy. Jakkoli zákon o advokacii vylučuje ze správního řádu povinnost žalované poučovat žadatele, kteří podali žádost o určení advokáta nikoli řádně o tom, jak řádnou žádost podat, přesto tak vzhledem k nové právní úpravě žalovaná i vůči žalobkyni výjimečně postupovala. Není ovšem obsahem, smyslem a účelem zákonné úpravy poučovat následně stejného žadatele o podmínkách určování advokátů, když již tyto podmínky určování zná.
16. Žalovaná se současně dovolávala nenaplněné odpovědnosti žalobkyně za přístup k soudu, bez respektu k principu *vigi lantibus i ura*. Pokud chce být žalobkyně tak procesně aktivní vůči soudní moci, a podávat desítky spíše stovky žalob proti nejrozumnějším subjektům práva, má si pro zajištění právní pomoci volit tu nejpřirozenější cestu, tj. advokáta si právní službu zvolit a nespolehat na to, že bude úspěšná vůči soudům se žádostí o ustanovení zástupce pro řízení z řad advokátů, resp. vůči žalované se žádostí u určení advokáta k poskytnutí právní služby. Instituty ustanovení a určení musí zůstat spíše výjimečnými a nikoli (pro konkrétní žadatele) postupem pravidelným, ve vnímání žalobkyně skoro až nárokovým. To je zřejmé například z toho, že žalobkyně je schopna platit soudní poplatky z návrhu za kasační stížnost. Nemůže proto pro ni být větší potíží, než si advokáta k poptávané právní službě zvolit, uzavřít s ním dohodu o poskytnutí právní služby a za to mu platit odměnu dle advokátního tarifu. Zákonodárce zmíněnou novelou nezměnil, ani náleze Ústavního soudu sp. zn. PL. ÚS 44/21 se toho nedotkl, znění § 18 odst. 2 ZA. Dále žalovaná opětovně poukázala na znění § 23 odst. 5 a § 18c odst. 3 ZA.
17. Dle žalované bylo povinností žalobkyně nejen označit alespoň advokáty, ale také osvědčit, že se na ně obrátila s poptávkou právní služby a že jí tito konkrétní právní službu odmítli poskytnout. Pro proces posouzení podané žádosti o určení advokáta by navíc žalobkyně musela prokázat, že byla takto oslovenými advokáty odmítnuta. Tuto zákonnou podmínku dle § 18 odst. 2 ZA tak žalobkyně žádostmi nesplnila. Žalovaná opětovně zdůraznila, že si žalobkyně mohla a měla advokáta k právní službě zvolit, na tuto možnost ale zcela rezignovala a žalované není známo, z jakého důvodu. Opětovně uvedla, že se žalobkyni poučení o nové právní úpravě v důsledku novelizace ZA od žalované již předem dostalo, přičemž se navíc pro dané řízení o žádosti o určení advokáta ve smyslu § 55a odst. 1 ZA ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu neuplatní. Tato právní úprava platila i před nálezem Ústavního soudu a novelou.
18. Žalovaná shrnula, že určení advokáta za úplatu je s účinností ode dne 1. 1. 2024 novým právním institutem, bylo tak možné předpokládat, že rozhodnutí žalované, které bude vybudováno na současném znění a vzájemném vztahu § 18c odst. 3 a § 23 odst. 5 ZA bude Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

dříve či později napadeno žalobou. Stalo se tak ve věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 10 A 41/2024, kdy byla žaloba rozsudkem ze dne 22. 8. 2024 zamítnuta. Od té doby shodně postupoval soud i v dalších věcech, např. sp. zn. 14 A 43/2024 rozsudkem ze dne 30. 9. 2024.

19. Žalovaná žádala, aby soud žalobu zamítl.
20. V podání ze dne 17. 2. 2025 žalobkyně setrvala na svém stanovisku.
21. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou uplatněných bodů, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni jeho vydání, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
22. Podstatou sporu je posouzení, zda je pro splnění podmínek pro určení advokáta žalovanou nutné, aby žalobkyně ve své žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu ve smyslu § 18c zákona o advokacii doložila, že se bezúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
23. Soud předně uvádí, že se obdobnou argumentací žalobkyně, tedy že není povinna uvádět jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právní službu poskytnout, v nedávné době zabýval zdejší soud ve věcech vedených pod sp. zn. 10 A 41/2024, sp. zn. 14 A 43/2024, sp. zn. 11 A 70/2024 a 11 A 65/2024, v nichž neshledal argumentaci žalobkyně důvodnou a podané žaloby rozsudkem ze dne 22. 8. 2024, č. j. 10 A 41/2024 - 47, rozsudkem ze dne 30. 9. 2024, č. j. 14 A 43/2024 -51, rozsudkem ze dne 14. 11. 2024, č.j. 11 A 70/2024 -41, a rozsudkem ze dne 12. 12. 2024, č. j. 11 A 65/2024-40 jako nedůvodné zamítl. V nyní projednávané věci se soud s těmito rozsudky plně ztotožňuje a nemá důvod se od jejich argumentace odchýlit.
24. Zákon o advokacii stanovuje pro určení advokáta k poskytnutí právní služby několik podmínek, které musí být splněny kumulativně.
25. Podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii *ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí*
a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.
26. Podmínky takové žádosti vyplývají z ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii, dle kterého *„nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.“*
27. Z toho je zřejmé, že žadatel je povinen doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů tehdy, pokud se domáhá určení advokáta jinak, než na náklady státu v případech uvedených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii. O které případy konkrétně jde, vyplývá z ustanovení § 23 odst. 3 zákona o advokacii.
28. S účinností zákona č. 349/2023 Sb. (novela) od 1. 1. 2024 platí podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně a spočívá-li právní služba v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem, hrađí jeho odměnu stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, není-li stanoveno jinak. V ostatních věcech má advokát určený podle § 18c k poskytnutí právní služby*

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

bezplatně pouze nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu. Ustanovení § 22 odst. 1 části věty za středníkem se nepoužije.“

29. Soud v této souvislosti dále poukazuje na ustanovení § 23 odst. 5 téhož zákona „*byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hradí jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.*“
30. Lze tak shrnout, že žadatelé dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii nejsou od 1. 1. 2024 v určení advokáta pro poskytnutí právní služby nijak omezeni na nepříznivé majetkové poměry (a jejich prokázání). Mohou tedy žádat o bezplatné určení advokáta, kdy náklady na odměnu advokáta žadatel nehradí a v případech stanovených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii je hradí stát. Kromě toho ve všech případech mohou žádat o určení advokáta za úplatu, kterou však žadatelé hradí z vlastních prostředků.
31. Pro určení advokáta k poskytnutí právní služby žadatelé nicméně stále musí splnit výchozí podmínky dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, tj. především to, že si žadatel nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Právě k prokázání této podmínky se pak vztahuje podmínka stanovená v ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Podle ní je žadatel, pokud nejde o poskytnutí právní služby na náklady státu v případech dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, povinen v žádosti doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Jestliže totiž žadatel prokáže, že i přes ochotu uhradit odměnu advokáta opakovaně nebyl schopen si právní služby zajistit (tj. zajistit si ji jinak než určením), je na místě určit advokáta takovému žadateli rozhodnutím žalované.
32. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21, v jehož důsledku byla novela vydána, vytkl původní právní úpravě zákona o advokacii toliko vyloučení právní pomoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů. Vyloučení této podmínky z ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii pak potvrdila novela účinná od 1. 1. 2024. Zákonodárce tedy novelou umožnil určení advokáta k právní službě v případech bezplatných žádostí, ale i žádostí za úplatu. Další podmínky, za jejichž splnění lze advokáta určit (konkrétně žalobkyní namítané § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii), pak podle výše vyloženého názoru soudu (vycházejí ze smyslu a účelu těchto podmínek) obstojí již zcela nezávisle na ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii, a nijak nebrání žadatelům, aby se domohli poskytování právních služeb ať už na základě bezplatné či úplatné žádosti.
33. Z obsahu žádostí žalobkyně vyplývá, že žalobkyně o určení advokáta na náklady státu nepožádala, neboť v nich sama výslovně uvedla, že žádá o určení advokátů k poskytnutí úplatné právní služby (úhrada nákladů z vlastních prostředků). Žalobkyně tedy náklady za zastoupení určeného advokáta k poskytnutí právní služby – zastoupení v řízení před Ústavním soudem - hodlala hradit sama.
34. S ohledem na podmínky § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii tak žalovaná právem požadovala po žalobkyni, aby splnila zde zakotvenou podmínku doložit neúspěšné oslovení dvou advokátů.
35. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 4. 2024, č. j. 7 As 194/2023-41, poukázal na to, že důkazní břemeno v této otázce tíží žalobkyni. Vyložil, že bylo „*na stěžovatelce, aby dostatečně prokazatelným způsobem osvědčila, že ji jmenovaní advokáti skutečně odmítli, to se jí však nepodařilo. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí se žalovanou a krajským soudem, že stěžovatelka nedoložila, že se neúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby*

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů (§ 18c odst. 3 zákona o advokacii). Stěžovatelka sice v žádosti uvedla jména tří advokátů, avšak potvrzení o odmítnutí poskytnutí právní služby nedoložila ani u jednoho z nich. Uvedené vyvolává nemožnost vyhovění žádosti z důvodu nesplnění podmínky dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii, tedy nedoložení potvrzením jména dvou konkrétních advokátů, kteří stěžovatelce odmítli poskytnout právní službu. Jelikož podmínky stanovené zákonem o advokacii musí být splněny kumulativně, již jen z tohoto důvodu nemohla být žádost stěžovatelky úspěšná (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2024, č. j. 7 As 217/2023-28)“.

36. Uvedené lze podle stanoviska soudu aplikovat i na nyní projednávanou věc. Pokud žalobkyně neprokázala, že si požadovanou právní službu nemohla zajistit jinak oslovením alespoň dvou advokátů, nebyla naplněna výchozí podmínka dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii, tj. žalobkyně neprokázala, že si nemůže zajistit poskytnutí právní služby jinak.
37. Soud proto plně přisvědčil žalované v jejím závěru, že žalobkyně neosvědčila nemožnost zajistit si právní služby jinak dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
38. Na tomto závěru nezmění nic ani námitka žalobkyně, že žalovaná v dřívějším skutkově shodném případě žalobkyni v žádosti vyhověla, ačkoli rovněž neuvedla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právně zastoupit. Jak žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, je zde významné časové ukotvení porovnáváných žádostí. V mezidobí mezi vyhlášením derogacího nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, a okamžikem, kdy se stal tento nálezh vykonatelným, nebyla právně upravena možnost určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu. V situaci, kdy došlo k vyhlášení předmětného nálezu Ústavního soudu, ovšem za současné neexistence pozitivní právní regulace, která by na něj reagovala, musela žalovaná i v daném rozhodnutí zcela legitimně hledat postupy, jak žádosti žadatelů o určení úplatného poskytnutí právních služeb vypořádat v souladu se závěry nálezu. Žalobkyně se tak na základě jediného rozhodnutí nemůže dovolávat dobré víry v jednotnost správní praxe žalované, která v podstatě neexistovala a vyvíjela se.
39. V nyní projednávané věci však byla žalobou napadená rozhodnutí vydána již za účinnosti novely po 1. 1. 2024, tj. za odlišného právního stavu oproti dřívějšimu rozhodnutí žalované. V době vydání žalovaných rozhodnutí tedy byly již novelou vymezeny podmínky pro žádosti o určení advokáta bezplatně i za úplatu. Právě pro odlišný právní stav v době vydání těchto rozhodnutí nelze činit závěr o překvapivosti rozhodnutí žalované v nynější věci oproti namítanému rozhodnutí.
40. Soud dospěl k závěru, že žalobkyně nesplnila jednu ze zákonných podmínek pro určení advokáta žalovanou, proto již neposuzoval, zda obtojí i druhý důvod nevyhovění její žádosti napadeným rozhodnutím II., pro opožděnost. Na zákonnosti posouzení žalované by to nemohlo mít vliv.

IV. Závěr a náklady řízení

41. Soud proto nedůvodnou žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
42. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovanému správnímu orgánu, který byl úspěšný, však důvodně vynaložené náklady řízení nevznikly.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 12. března 2025

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.